

LUDO DOSOGNE

De erfgoeddag pakt dit jaar uit met een heikel thema. De deelnemende verenigingen, archiefinstellingen en musea vestigen de aandacht op erfgoed dat in gevaar is of van gevaar getuigt.

Ellen de Jans en Géraldine Leus : de Erfgoeddag op 17 april plant in Vlaanderen en Brussel meer dan zeshonderd activiteiten
Foto: Saskia Vanderstichele

De Erfgoeddag op 17 april plant in Vlaanderen en Brussel meer dan zeshonderd activiteiten, gaande van tentoonstellingen en vertelbijeenkomsten tot geleide wandelingen. Ze worden gecoördineerd door Ellen de Jans en Géraldine Leus, die zich na hun opleiding in de kunstgeschiedenis op het cultureel erfgoed hebben toegespitst. Vanuit Huis Den Rhyn, een historisch pand in de Antwerpse oude stad, waar ook het Steunpunt Culturele Biografie en de redactie van uw lijfblad zijn ondergebracht, worden tienduizenden programmapolders en affiches over het hele land verspreid. Toch azen de organisatoren niet op een zo groot mogelijk publiek. Al zijn ze uiteraard wel tevreden over de toeloop van vorig jaar, toen bijna vierhonderd lokale verenigingen deelnamen. Zij brachten ongeveer 180.000 geïnteresseerden op de been. “De media berichten steeds vaker over bedreigd cultureel erfgoed,” bevestigt Ellen de Jans. “Daar zijn de erfgoeddagen niet vreemd aan. Wij stimuleren de belangstelling voor lokale initiatieven en daar pikken de kranten, de televisiestations en de radio op in. Vroeger werd het begrip ‘erfgoed’ slechts in beperkte kring gebruikt. Maar nu is het in vele milieus doorbroken. Alleen mogen we niet vergeten dat het ook onvermoede betekenissen dekt.”

“Erfgoed tref je niet enkel in de musea of in de archieven,” zegt Géraldine Leus. “Je kan er zelfs de thuissituatie bij betrekken. Daar kan zich bijvoorbeeld een dierbaar, maar fragiel trouwkleed bevinden. Dat behoort tot het familiaal erfgoed. Bij de programmabrochure hebben we ditmaal een brochure met ‘wijze raad van tante Kaat’ gevoegd. Daar wordt uitgelegd hoe zo’n familiestuk, dat in gevaar is, het best bewaard wordt. En dat is zeker niet met mottenballen of in een plastic hoes! Hoe het wel moet verklappen we voorlopig niet, maar kan in de brochure worden nagepluisd.”

“En dan is er nog het geestelijk of immaterieel erfgoed,” vult Ellen de Jans aan. “Ook bedreigde volkssporten kunnen als ‘erfgoed in gevaar’ worden beschouwd.”

Vlaanderen telt vele heemkringen. De Erfgoeddag biedt hen een uitzonderlijke gelegenheid om aan de buitenwereld te tonen wat ze in huis hebben. Met vertegenwoordigers van de musea, de bibliotheken, de archieven en de erfgoedcellen wordt elk jaar een ander thema bepaald. “Zo kan op een gerichte manier worden gewerkt,” licht Ellen de Jans toe. “Bovendien ontstaan op die

manier hechte samenwerkingsverbanden. Er wordt vanuit een specifieke invalshoek over erfgoed nagedacht. In de tweede helft van de maand april wordt er al gebrainstormd over het thema van volgend jaar.”

Omdat sinds 2004 het Erfgoedweekend door één enkele Erfgoeddag werd vervangen weet het publiek precies waar het aan toe is. Vroeger kwamen de bezoekers versnipperd en waren er onduidelijkheden over de toegangsgelden. Nu is alles meer geconcentreerd – wat de onderlinge communicatie bevordert – en zijn principieel alle activiteiten gratis.

Enkele blikvangers, die het thema overduidelijk illustreren, zijn het vermelden waard. Het Museum voor Hedendaagse Kunst van Antwerpen (MUHKA) exposeert uitzonderlijk *De Grote Plumbiet* van Panamarenko. Het magnetisch veld van dit kunsttuig maakt bankkaarten onklaar en ontregelt pacemakers. Bezoekers worden van deze gevaren uiteraard op de hoogte gebracht.

In het kasteel van Gaasbeek wordt men met de onthoofde Egmond geconfronteerd. De geest van de vermoorde Hendrik van Alijn dwaalt rond in het Huis van Alijn. Het Rijksarchief van Beveren ontsluit de gerechtelijke dossiers van een andere beruchte misdadiger. In de cellen van de vroegere gevangenis in Tienen (het Toreke) worden griezelverhalen verteld. Aan welke gevaren striphelden van allerlei slag zijn blootgesteld is te zien in het Centrum voor het Beeldverhaal in Brussel. De tekenaars zinspelen niet alleen op struikrovers en virussen, maar ook op nonchalant weggeworpen bananenschillen! Het Sportimonium in Hofstade toont opmerkelijke relikwieën van de Vlaamse sportgeschiedenis.

Het gevaar schuilt in vele hoekjes. Daarom zijn zelfs de lokalen van de Erfgoeddag-coördinatoren stevig vergrendeld. Toch houden ze voeling met de buitenwereld. Dag in dag uit ratelen de faxen en rinkelende de telefoons in dit broeierig zenuwcentrum, waar ook de webstek van de erfgoeddag wordt ingevuld.

PRAKTISCH

Gedetailleerde informatie over alle activiteiten zijn te vinden in de programmabrochure, die gratis kan worden besteld op de Vlaamse Infolijn 0800 3 03 01 of worden geraadpleegd op www.erfgoeddag.be.